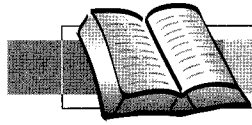

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Een doorleefde belijdenis

*Heere, tot Wien zullen wij heengaan?
Gij hebt de woorden des eeuwigen levens*

Johannes 6:68

Wat een Gode-verheerlijkende en ziel-verkwikkende belijdenis legt Petrus hier af voor het oor van Christus. Recht vanuit het hart. Zijn Meester ziet Zich verlaten door een grote schare aanvankelijke volgelingen. Velen van Zijn discipelen wandelen niet meer met Hem. Aangrijpende gedachte, tot nauw onderzoek bij onszelf: discipelen(!) van Jezus, die zich stoten aan Zijn leer. Het komt openbaar, dat ze Hem niet van harte nodig hebben als de Messias, de Zoon des levenden Gods. Ze murmureren over Zijn uitspraak, dat Hij het Brood des levens is, dat uit de hemel is neergedaald, door de Vader gezonden tot een eeuwige spijs. Sterker, zij ergeren zich dodelijk, wanneer Christus wijst op het welbehagen van Zijn Vader, Die er uitsluitend Zelf voor zorgen zal, dat er eters van dit hemelse Brood zullen zijn, hoewel er ook van walgen zullen (gelijk Israël in de woestijn van het manna). Wat een harde rede! Wie kan deze aanhoren? Daar gaan ze: één voor één, bij tientallen, bij honderdtallen, ja bij duizenden tegelijk. De Zaligmaker is gekomen tot het Zijne - Zijn volk naar het vlees - en zij hebben Hem niet aangenomen. Ook dit behoorde tot de vernederende lijdensgangen van de Middelaar Gods en der mensen. 't Was eveneens vernederend voor de twaalven, die de Heere tot Zijn dienst geroepen had. Zij - in wezen valt daaronder de verrader Judas niet - zij toch moeten Jezus' voetstappen drukken. Tegelijk betekent dit een verzoeking voor

hen door de driehoofdige vijand. Een wereld vol weglopende Galileërs lokt hen om maar mee te gaan: Hij is het niet, Die wij verwachtten. Satan hitst aan: Waar is God, op Wien ge bouwdet, en aan Wien g'uw zaak betrouwdet? Een vloed van twijfel en ongelooft steekt op in het modeloze hart: het loopt tegen, ja, het loopt geheel vast. Temidden van de donkerheid klinkt de verzoeking in hun ziel. Zegt de dienst van deze Heere maar op. Gaat ook maar weg...

Lezers, zo gaat het met de bekommerde Kerk van 2006 nog, geslingerd als ze vaak wordt, daar de vaste geloofswetenschap van Goede Vrijdag en Pasen ontbreekt. Wanneer de gevoelige genade dan wordt gemist in de zoete omgang met Christus, en wordt gezien op moed benemende omstandigheden, dan is het voor zulk een ziel in eigen waarneming verzinken, nietwaar? Zo was het de jongeren vergaan in de afgelopen nacht, toen ze - zonder Jezus' aanwezigheid - meenden te vergaan in de storm op zee. En wanneer Hij dan naar hen toe wandelt op de golven, zien ze in hun Heiland... een spooksel. Ja, zelfs Petrus dreigt in Zijn onmiddellijke nabijheid nog te verdrinken, als zijn oog ziet op de woeste baren in plaats van op zijn almachtige Koning. Schriftuurlijke uitdrukking toch: Zo genoten, zo weer toegesloten. En nu - daags erna - is het alweer zo! Welk een bijzonder profetisch onderwijs hebben ze ontvangen over de priesterlijke bediening van de Borg:

Mijn vlees is waarlijk spijs, en Mijn bloed is waarlijk drank. Ter verzadiging tot in het eeuwige leven... O, dat heeft hun ziel toch vervoerd, zonder twijfel. Maar ach, letten ze korte tijd later op de wegtrekkende menigte, ziet, aarzeling grijpt hen aan, ze wankelen. Dit hebben ze niet verwacht, nadat het uiterlijk zo voorspoedig scheen te gaan met het Koninkrijk Gods. Aan zo'n gang ergert zich ten diepste ook hun vlees. Niet alleen onder de schare is schuimend goud, ook in de ziel van 's Heeren lievelingen - zelfs Zijn knechten - dient de loutering plaats te grijpen door het vuur. Vandaar Jezus' zo beproevende vraag: Wilt gijlieden ook niet weggaan? Zouden ze die beproeving kunnen verdragen, staande blijven, temidden van de verzoeking? Jawel, maar niet in eigen kracht. Doch ook hen geldt: Want niemand zal ze uit de hand Mijns Vaders rukken. En Die trekt... tot Zijn Zoon. Christus' beproevende, ja ontdekkende vraag is tegelijkertijd een ziel uitlokkende nodiging, waardoor het welbehagen zichtbaar wordt en het ware geloof zal schitteren. Als in één ogenblik ziet Petrus buiten de Middelaar de dood. Rap van tong, raak in woorden en rijk van zaken, vanuit de

Inhoud	
Meditatie:	
Een doorleefde belijdenis	1
Regeltjes	2
Het ambt aller gelovigen (5)	4
Nieuw Zeeland	5
Commentaar:	
Met veel respect	6
Een geschiedenis van de classis (2)	8
Kerknieuws	9
Berichten	10
Preekbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@klikSAFE.nl

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:
voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland, per jaar:
Europa € 56,-
Canada \$ 98,-
Amerika \$ 85,-

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

doorleving van z'n ziel, antwoordt de
rotsman krachtig: Heere!, tot Wie zul-
len we heengaan? Twijfel vliedt, het
geloof verwakkert. Als wij U verlaten,
zijn we alles kwijt: Uw gemeenschap
en Uw spreken. Gij hebt de woorden
des eeuwige levens. Met heilige eerbied
vangt Petrus Jezus op Zijn Woord:
De woorden, die Ik tot u spreek, zijn
geest en leven. Geest en leven; dat kan
van een mensenwoord nooit gelden.
Gods kind kan alleen maar bij de
Heere terecht met Diens eigen Woord,
bijzonder indien dit kracht deed in het
leven. En was de Broodrede (Joh. 6) -
waarin de Heere Zich openbaarde als
het hemelse Manna - voor de ware disci-
pelen des Heeren niet geest en leven
geweest? Buiten Hem de dood!
Wegens aarzeling, twijfel en ongeloof
waard om voor eeuwig buiten geworpen
te zijn, wordt het opnieuw een
genadewonder voor een afzwerende
Petrus: Al wat Mij de Vader geeft, zal
tot Mij komen; en die tot mij komt, zal
Ik geenszins uitwerpen. Onbekeerde
vrienden, werk niet voor de spijze, die
vergaat, maar om de spijze die blijft tot
in het eeuwige leven. Ziet toch eens:
buiten dat Brood de dood. Hongeren is
omkomen, indien er geen brood is:
Welnu, er is Brood. Kent u al die gees-
telijke honger? Dán alleen krijgt dit
hemelse Brood waarde voor u, wordt
het u noodzakelijk en gepast. En wie
het smaakte, moet zeggen: Het is mij
dierbaar. Of niet? Moedeloze in dui-
ternis dolende lezer in de verzoeking.
Weggaand. Jezus' vraag is ook op uw

hart gericht. Toe, overweeg eens met
mij. Wilt ge terug naar de wereld, die -
voorbijgaand - met al haar begerlijkheden
geen blijvend geluk bracht? Terug naar
de zonde, die u de dood werd, daar ze
de kloof tussen God en uw ziel steeds
meer uitdiepte? Of naar al die mensken-
deren, die u de scheidbrief moest geven?
Dit alles kan geen ware rust geven, de
nevels niet doen opklaren. Ga dan maar
naar de Wet, die altoos eist, beukt, ja
vervloekt tot in de eeuwige dood. Neen,
dat toch niet, zo hoor ik verzuchten.
Eens van mijn werken afgesneden, mocht
ik starren op Hem, Die Mijn ziel liefheeft.
Wel zal Hij u minder liefhebben, nu ge
Hem niet ziet? Denkt ge, dat buiten hem
uw raadsels verklaard worden, uw knopen
ontbonden? Dat weet u wel beter, al kunt
u dat thans niet bezien. Toch: Al wat Gij
wrocht, zal juichen tot Uw eer! Welnu,
voor 't laatst, merk dan eens op die
beproevende vraag, ontdekkend en tevens
zo uitlokkend: Wilt gijlieden ook niet
weggaan? Toe, bekommerde van hart, geef
thans antwoord tussen God en uw ziel. Is
er een ander antwoord dan dat van Petrus
mogelijk? U, voor wie Zijn troostvol spreken
geen onbekende zaak bleef: Durft ge een
ander antwoord te geven dan Petrus? Heere!,
tot Wie zullen we heengaan? Gij hebt de
woorden des eeuwigen levens! Is Christus u
zulk een belijdenis niet waard?

Tholen,

ds. C. de Jongste

Regeltjes?

Met enige regelmaat duikt het woord
op: regeltjes. Onlangs gaven sommige
mensen die de kerk de rug hebben toe-
gekeerd, te kennen dat de reden daar-
van vooral lag in de vele 'regeltjes'
waaraan zij zich binnen het gezin en de
kerk hadden te houden. Zij waren 'op
de regeltjes afgeknapt', zoals dat wel
wordt uitgedrukt. De regeltjes spelen
ook een tamelijk grote rol in sommige
discussiesites op het internet. En tij-
dens catechisatie-uren zal menige
catecheet zijn uiterste best moeten
doen om het belang van de 'regeltjes'
uit te leggen - gesteld dat hij daartoe
bereid is.

Wat bedoelt men nu eigenlijk met
regeltjes? Nader onderzoek leert dat
men er zaken onder verstaat als 'hoed-
jes en rokjes'. Of haardracht en kle-
ding. Of vrijetijdsbesteding en omgaan
met de cultuur van deze tijd. Of, met
een vaak gebruikte term: 'uiterlijkheden'.
Op die uiterlijkheden is men niet zo
gesteld. Dat mag wel wat verwonder-
deren, gezien de aandacht en de tijd die
een mens doorgaans aan zijn uiterlijk
besteedt... Maar een mens kan nu
eenmaal wonderlijk tegenstrijdig gedrag
vertonen.

Bagatellen?

We willen toch eens wat nauwkeuriger naar die regeltjes kijken. Het verwijt is duidelijk: velen zijn van mening dat er in de kerk – althans in kerken van wat behoudende signatuur – veel te veel aandacht aan uiterlijke dingen wordt besteed. Dingen, die zo belachelijk bekrompen zijn in het licht van de geweldige vragen waarvoor de mens van deze tijd zich gesteld ziet. De kerk wordt naar de rand van de samenleving gedrongen, de islam maakt zich sterk, het bijzonder onderwijs staat onder druk, waarden en normen die ontleend waren aan Gods Woord spoelen weg. Voeg daarbij de verschrikkelijke nood in deze wereld: aids, honger, natuurrampen, oorlogsgeweld, onderdrukking van vrouwen en minderheden... en sommige kerken in Nederland maken zich druk om hoedjes en rokjes, om uiterlijkheden en de eigen groeps-cultuur! Om bagatellen, zagezgd. Om regeltjes, die in het licht van het grote gebeuren in kerk en wereld opvallen door hun onbeduidendheid... Belachelijk, zo vindt men. Of, beter nog: om te huilen. Zijn deze verwijten terecht? Laten we dat eens bezien.

Levensstijl

Het zal duidelijk zijn dat het hier gaat over wat wij wel onze levensstijl noemen. In de levensstijl van een mens komt zijn levensovertuiging openbaar. Ook dát is duidelijk. In ons uiterlijk weerspiegelt zich iets van ons innerlijk. Iemand die zich met alles wat in hem is verzet tegen de gevestigde orde, loopt doorgaans niet in een driedelig maatkostuum. En iemand die eerbied heeft in zijn hart voor Gods inzettingen, trekt voor de kerkgang niet de broek aan waarin hij gewend is in zijn tuin te werken.

Wie nu begeert te leven naar Gods wil en Woord – want in dat Woord is ons de wil van God toch geopenbaard! – zal dat ook in zijn levensstijl willen doen blijken. Met alle gebrek, maar toch! Waar zich iets van de oprechte vreze des Heeren in het leven van een mens gaat vertonen, komt een buigen voor de Heere. Misschien is dat wel het eerste kenmerk van genade: buigen. Heere – wat wilt Gij dat ik doen zal? Ik geloof er niet zoveel van dat zo'n mens zélf zal willen gaan uitmaken wat belangrijk en wat minder belangrijk is. En heel zeker weet ik dat hij er niet over zal peinzen iets wat de Heere duidelijk als Zijn wil heeft geopenbaard, een bagatel of bijkomstig-

heid te noemen. Wie dat wél gaat doen, kan zich bovendien heel erg vergissen – zelfs tot zijn eeuwige schade. Misschien dachten Nadab en Abihu, de zonen van Aäron, op de eerste dag van hun ambtsbediening wel dat het er niet zoveel toe deed met welk vuur zij het wierook in de tabernakel zouden aansteken. Als het maar brandde, toch? Maar zo lag het niet – zij stierven om hun onachtzaamheid. Misschien dacht koning Joas van Israël wel dat het er niet zoveel toe deed hoe vaak hij met de pijlen op de grond sloeg, zoals de profeet Elisa hem had geboden. Als hij toch maar sloeg? Het kwam hem duur te staan. Misschien dacht Uza wel dat het er niet zoveel toe deed of de ark des Heeren nu op een wagen werd gezet of op de schouders van de priesters – als de ark maar van haar plaats kwam, toch? Wat deed dat uiterlijke er nu toe, die regeltjes? Het kostte Uza zijn leven...

Onze norm

De vreze des Heeren wekt eerbied voor het Woord des Heeren. En wel voor het gehéle Woord. Dat Woord wordt de norm voor het gehele leven, innerlijk én uiterlijk. Wat is een norm? Het Latijnse woord *norma* betekende oorspronkelijk een winkelhaak, een stuk gereedschap van een timmerman. Vandaar kreeg het de betekenis van regel of richtsnoer. Oudtijds legde men een winkelhaak om een hoek om te zien of deze wel zuiver recht was. Dus een norm is iets wat men naast zijn leven legt om te zien of dat leven werkelijk recht is. O wee, als de norm zélf niet recht is! Als wij onze norm zoeken in ons bevleete geweten, of in de mening van de meerderheid, of in ons verdoolde gevoel, of in ons verduisterd verstand...

Maar wij mogen zo'n goede, zo'n rechte, zo'n zuivere norm hebben: het Woord van God! Dat Woord leert een begenadigde ziel nu naast zijn leven leggen, bevend, jawel, maar ook oprecht en hartelijk. Maak in Uw *Woord* mijn gang en treden vast... Leer mij naar Uw wil te handelen – 'k zal dan in Uw *waarheid* wandelen! Dat is maar geen vrome praat, maar een teer en oprecht voor God willen leven. En als Gods kind van één ding diep overtuigd is, dan is het wel hiervan dat hij met zijn leven naar Gods Woord nooit en nimmer de zaligheid kan verdienen. De grond van het zalig worden leert hij wel zoeken in iets anders – in een Ander. Maar dat neemt

niet weg dat een mens in wie maar een kruimel van de vreze des Heeren leeft, zijn leven begeert te schikken en te richten naar het Woord van God.

Een valkuil

Nu is er natuurlijk wel een valkuil. We kunnen als ouders in de opvoeding van onze kinderen alle nadruk leggen op het dit moeten en dat niet mogen. We kunnen ook als ambtsdragers in de kerk sterk het uitwendige benadrukken. Dat is niet zo erg, als we ook nog maar iets ánders en wat méér hebben te zeggen. Laat onze kinderen toch niet de indruk krijgen dat een leven naar Gods Woord alleen maar bestaat in een bepaald gedrag. Het is heel erg als een kind nooit iets hoort van de dienenswaardigheid van de Heere, van het zachte juk en de lichte last van Christus. Erg, als we als vader en moeder nooit verder komen dan: je zult dit doen – en je zult dat laten. Het is nooit goed te keuren, maar wel te begrijpen dat kinderen zich van zo'n opvoeding later afkeren. Misschien maken ze er wel een wrange karikatuur van – veel erger dan het ooit geweest is. Dat is af te keuren. Maar het is heel erg als een kind thuis in zijn jeugd nooit één goed woord heeft gehoord over God en over Zijn dienst.

Niettemin...

Niettemin wil ik graag overeind laten staan wat hierboven werd gezegd. Wie iets kennen mag van het tere leven voor Gods aangezicht, zal niet licht smalen op regeltjes. Hij zal ook zelf niet willen uitmaken wat belangrijk is en wat niet. Natuurlijk – er zijn zaken waarover Gods Woord zich niet rechtstreeks uitlaat. Die zaken behoren tot de gereformeerde *traditie*. Daar is niets mis mee. We moeten op zulke dingen maar zuinig zijn. Het opzij zetten ervan zou heel veel schade doen. Dat men – om een voorbeeld te noemen – onder het Oude Testament niet in een stad mocht wonen en geen wijn mocht drinken, staat nergens in Gods Woord. Tóch hielden de zogenaamde Rechabieten (Jeremia 35) zich aan die traditie. Hun vader had het hun zo geleerd – en de Heere stelt die mensen ten voorbeeld aan geheel Israël.

Andere dingen behoren niet eens tot de traditie, maar tot onze *gewoonten*. Dat we met mes en vork moeten eten, staat zó natuurlijk niet in de Schrift. Dat ouders er verstandig aan doen het hun kinderen bij te brengen, is buiten kijf.

Dat zijn helemaal geen verkeerde regeltjes. Ook daar mag en moet men zuinig op zijn. Verder doen we er wijs aan om dingen die tot onze waardevolle traditie behoren niet tot *norm* te verklaren – dat is en blijft alleen de Schrift. En zeker met onze persoonlijke goede gewoonten moeten we dat niet doen.

Maar de zaken die sommige kerkverlators noemden als ‘regeltjes’ waarop zij waren ‘afgeknapt’, behoorden niet tot deze categorieën. Zij hadden het niet over gewoonten of tradities. Zij hadden het over hoedjes en rokjes, over haartracht en kleding. Maar wat de ‘hoedjes’ betreft: staat 1 Korinthe 11 dan niet in de Schrift? En onze haartracht: wat zegt datzelfde hoofdstuk dan over het haar van man en vrouw? En de ‘rokjes’? Is het dan maar een stukje gewoonte dat wij graag zien dat onze

vrouwen en meisjes zich ook in hun kleding onderscheiden van de man? Staat Deuteronomium 22 dan niet in Gods Woord? En schrijft de apostel Petrus in zijn eerste zendbrief niet heel heldere dingen over onze kleding?

Het is me wel eens opgevallen dat sommige mensen zo heftig en zelfs heel boos kunnen worden als het om deze dingen gaat. Waarom toch? Laten we maar heel eerlijk toegeven dat het in deze dingen helemaal niet om regeltjes gaat – maar om zaken die behoren tot de door God aan ons leven gegeven norm. Het is de norm van de Heilige Schrift – en wie de Heere vreest, zal daarop niet willen smalen, maar ervoor willen buigen.

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

Het ambt aller gelovigen

(5)

De Nederlandse Geloofsbelijdenis

De Nederlandse Geloofsbelijdenis, één van onze drie Formulieren van Enigheid, spreekt ook over het ambt aller gelovigen. Het gaat om artikel 28, waar wij lezen: ‘Wij geloven, aangezien deze heilige vergadering is een verzameling dergenen die zalig worden, en dat buiten haar geen zaligheid is, dat niemand, van wat staat of kwaliteit hij zij, zich behoort op zichzelf te houden, om op zijn eigen persoon te staan; maar dat zij allen schuldig zijn, zichzelf daarbij te voegen en daarmee te verenigen; onderhoudende de enigheid der Kerk, zich onderwerpende aan haar onderwijzing en tucht, de hals buigende onder het juk van Jezus Christus, en dienende de opbouw der broeders, naar de gaven die hun God verleend heeft, als onderlinge lidmaten eenszelfden lichaams. En opdat dit te beter zou kunnen onderhouden worden, zo is het *ambt aller gelovigen*, volgens het Woord Gods, zich af te scheiden van degenen die niet van de Kerk zijn, en zich te voegen tot deze vergadering, het zij op wat plaats dat God ze gesteld heeft; ook al ware het zo, dat de magistraten en plakaten der

prinsen daartegen waren, en dat de dood of enige lichamelijke straf daaraan hing. Daarom, al degenen die zich van haar afscheiden of niet daarbij voegen, die doen tegen de ordinantie Gods.’

Calvijn

Artikel 28 spreekt dus eigenlijk op twee manieren over het ambt aller gelovigen. In de eerste plaats om zich bij de ware kerk te voegen en van harte met haar mee te leven. In de tweede plaats spreekt artikel 28 van ‘zich afscheiden van degenen die niet van de kerk zijn’. Wat het eerste betreft zou ik graag een stukje willen citeren uit de *Institutie* van Calvijn, waarin hij spreekt over de zichtbare kerk, als ons aller moeder, en over de noodzakelijkheid om zich daarbij te voegen (Boek 4, hoofdstuk 1, par. 4). Calvijn schrijft daar: ‘Maar aangezien nu ons voornemen is te handelen over de “zichtbare kerk”, dus de wettige openbaring van het lichaam van Christus, zo laat ons reeds uit de naam moeder leren, hoe nuttig, ja noodzakelijk de kennis van haar voor ons is; dewijl geen andere ingang is tot het leven, indien zij ons niet in haar schoot ontvangt, baart, ons

voedt aan haar borsten, en uiteindelijk ons onder haar hoede en leiding neemt, totdat wij, na het sterfelijke vlees afgelegd te hebben, gelijk zullen zijn aan de engelen. Want onze zwakheid duldt niet dat wij uit de school ontslagen worden, voordat wij gedurende de ganse loop des levens leerlingen geweest zullen zijn. Daar komt bij dat buiten haar schoot geen vergeving der zonden verwacht mag worden, en geen zaligheid, gelijk Jesaja 37:2 en Joël 3:5 getuigen. Met wie Ezechiël 13:9 instemt, wanneer hij aankondigt dat op de lijst van Gods volk niet zullen voorkomen zij, die door Hem van het hemelse leven worden uitgesloten. Gelijk daartegenover van hen, die zich tot de dienst der vroomheid bekeren, gezegd wordt dat ze hun naam inschrijven onder de burgers van Jeruzalem. Daarom wordt ook in een andere Psalm gezegd (106:4): “Gedenk mijner, o HEERE, naar het welbehagen tot Uw Volk; bezoek mij met Uw heil, opdat ik aanschouw het goede Uwer uitverkorenen, opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volks, mij verheuge met Uw erfdeel.” Door deze woorden wordt Gods Vaderlijke gunst en het bijzondere getuigenis van het geestelijke leven beperkt tot Zijn kudde, zodat afwijking van de kerk altijd het verderf meebrengt...’. Tot zover Calvijn.

Het zal ons duidelijk zijn welk een grote waarde Calvijn hechtte aan het lid zijn van de zichtbare kerk. Hij spreekt in dit gedeelte over de voortdurende zorg die de kerk voor haar leden moet dragen. Hij spreekt van een *moederlijke* zorg. Het doel van die zorg is de opbouw en de wasdom van de gelovigen, hun bewaring in de wereld waarin zij leven. Hun vertroosting in de dagen van moeite en kruis. Die zorg hebben we nodig en die blijven we nodig hebben. Altijd, heel ons leven. Nooit zal iemand kunnen zeggen: ik heb de kerk niet meer nodig. Calvijn laat geen misverstand bestaan over de noodzakelijkheid zich bij de zichtbare kerk aan te sluiten. Omdat de zichtbare kerk het wezen in zich heeft. Hij zegt zelfs dat afwijking van de zichtbare kerk altijd het verderf met zich mee brengt. Duidelijk is natuurlijk wel dat Calvijn ons niet wil leren dat aansluiting bij de zichtbare kerk tevens onze zaligheid inhoudt. Maar hij zegt wél dat God Zijn kinderen heeft in de zichtbare kerk. En dat God binnen de zichtbare kerk Zijn genade in de harten van zondaren wil verheerlijken.

Afscheiden

Wat het tweede betreft – het zich afscheiden van degenen die niet van de kerk zijn – hebben onze vaders kennelijk het oog gehad op het verlaten van de Roomse kerk, als valse en afgodische kerk, vanwege de missen, het aanbidden van de heiligen, de beelden-dienst, het miskennen van de leer van vrije genade, enz. Door Rome te verlaten, hebben onze vaders zich niet afgescheiden van de Kerk, maar hebben zich afgescheiden van degenen, die niet van de Kerk waren. We willen daarom ook hier Calvijn laten spreken wanneer hij zich verdedigt tegenover degenen die de Reformatie veroordeelden: ‘Wat men mij echter over afscheiding van de Kerk pleegt tegen te werpen, ook daarin ben ik mij van niets kwaads bewust. Of het moest zijn, dat hij voor een deserteur gehouden moet worden, die, wanneer hij ziet dat de soldaten verward en verstrooid de gelederen verlaten, het vaandel van de bevelhebber omhoog heft en hen in hun standplaats terugroept. Zo verstrooid toch waren, o Heere, al de Uwen, dat zij de bevelen niet eens meer konden horen. Ja zelfs hun bevelhebber en hun krijgsveld en hun krijgsveld vergeten hadden. Om hen van hun dwaling terug te brengen heb ik geen vreemd vaandel opgeheven, maar Uw heerlijke banier, die wij noodzakelijk moeten volgen, zo wij tot Uw volk willen gerekend worden.’ Tot zover Calvijn.

De Acte van Afscheiding of Wederkering

Hetzelfde zouden we eigenlijk wel kunnen zeggen van de Afscheiding van 1834. In de *Acte van Afscheiding of Wederkering* kunnen we het volgende lezen: ‘Wij, ondergetekenden, opzienden en ledematen van de gereformeerde gemeente van Jezus Christus te Ulrum, sedert geruime tijd opgemerkt hebbende het bederf in de Nederduits Hervormde Kerk, zowel in de verminking of de verloochening van de leer onzer vaders, gegrond op Gods Woord, als in de verbastering van de bediening der Heilige Sacramenten, naar de verordening van Christus in Zijn Woord, en in het bijna volstreckte verzuim van de kerkelijke tucht, welke stukken alle naar onze gereformeerde belijdenis - artikel 29 - kenmerken zijn der ware Kerk. Deshalve de ondergetekenden verklaren, dat zij overeenkomstig het ambt aller gelovigen - artikel 28 - zich afscheiden van degenen, die

niet van de Kerk zijn, en dus geen gemeenschap meer te willen hebben met de Nederlandse Hervormde Kerk, totdat deze terugkeert tot de waarachtige dienst des Heeren, en verklaren tevens gemeenschap te willen uitoefenen met alle ware gereformeerde ledematen en zich te willen verenigen met elke op Gods onfeilbaar Woord gegronde vergadering, aan wat plaats God dezelve ook verenigd heeft, betuigende met deze, dat wij ons in alles houden aan Gods heilig Woord en aan onze aloude Formulieren van Enigheid, in alles op Gods Woord gegrond, namelijk de Belijdenis des Geloofs, de Heidelbergse Catechismus en de Canones van de Synode te Dordrecht, gehouden in de jaren 1618-’19, onze openbare godsdienst oefeningen te richten naar de aloude kerkelij-

ke liturgie en ten opzichte van de kerkdienst en het bestuur ons voor het tegenwoordige te houden aan de Kerkenordering, opgesteld door genoemde Dordrechtse Synode. Eindelijk verklaren wij bij dezen, dat wij onze onrechtmatig geschorste predikant als onze wettige en geordende herder en leraar blijven erkennen.’

Onze belijdenis wijst er dus in artikel 28 op dat beide elementen – zowel het zich voegen bij de ware kerk als het zich afscheiden van degenen die niet van de kerk zijn – verklaard liggen in het ambt aller gelovigen. Zij, die door Christus tot één vergaderd worden, dienen zich te verenigen om zo te vormen het huisgezin van Jezus Christus. *(slot volgt)*

Veen,

ds. P. Melis

Nieuw Zeeland

Ver weg

“Ergens aan het andere eind van de aarde...,” zo zou je dit land vanuit Nederlands oogpunt zeker kunnen beschrijven. Overigens kijken wij ook zo jullie kant op en vooral degenen die geen Nederlandse achtergrond hebben. Laat ik me even introduceren. Aan het eind van dit artikel leest u een naam die voor vele oudere lezers misschien wat herinneringen oproept. Inderdaad, ik ben de jongste zoon van wijlen ds. A. Vergunst, tot zijn dood in 1981 predikant binnen de Gereformeerde Gemeenten. Sinds het jaar 2000 ben ik als predikant verbonden aan de Reformed Congregations of New Zealand in Carterton. Deze kleine gemeente (ongeveer 150 leden) is gegroeid uit het evangelisatiewerk van de overleden broeder Groen en is na de instituering nog steeds officieel verbonden met de Gereformeerde Gemeenten.

Oorspronkelijk oogmerk

Ik schrijf natuurlijk niet voor niets een artikeltje over Nieuw Zeeland. Daarom zal ik er ook geen doekjes om winden. Er is eigenlijk een aantal redenen waarom mij gevraagd is om iets te schrijven. Al een aantal jaren is er in onze gemeente een “Home Mission Commissie”, die zich bezig houdt met

evangelisatiewerk binnen onze gemeenschap en ons land. Op onze vergadering kwam een discussie op gang die nu uitmondt in dit schrijven. In de achterliggende jaren zijn er honderden Nederlanders naar Nieuw Zeeland verhuisd. Velen, zoals oorspronkelijk ook evangelist Groen, om zo ver mogelijk weg te komen van de “kerk.” Dat zal zeker niet in ieder geval zo sterk verwoord zijn, maar in min of meerdere mate toch wat waarheid bevatten.

Het is ons verlangen om op een tactvolle wijze contact te zoeken met zulke “verloren schapen van het huis van Israël.” Het probleem is echter dat het vaak een zoeken van een naald in een hooiberg is. Kunt u ons misschien helpen? Ongetwijfeld zijn er lezers die mensen kennen die naar dit land zijn geëmigreerd en van de kerk zijn afgedwaald. U weet misschien hun namen of zelfs ook het adres. Ook zonder het adres kunnen we meestal wel de persoon opsporen. Als wij zulke informatie hebben, kunnen we persoonlijk contact zoeken of een kort briefje sturen waarin we de persoon laten weten dat we hier als gemeente mogen bestaan. Biddend zullen we dan afwachten of de Heere ook zo’n zoekende hand wil zegenen om zielen terug te mogen leiden naar de predi-

king van God's Woord. Daarom is het verzoek wanneer u enige informatie voor ons hebt, die door te sturen naar onderstaand adres.

Bovendien ...

Nu ik uw aandacht toch heb, zult u het me niet kwalijk nemen als ik nog een aantal zaken noem. Onze gemeente, die nu al meer dan 25 jaar bestaat, vindt het altijd fijn als er bezoek komt. We nodigen daarom ook graag jonge mensen uit die voor een kortere of langere tijd hier in Nieuw-Zeeland zouden willen werken. Het is heel goed mogelijk, vooral ook in de ambachtelijke en agrarische sector, om voor een jaar een visum te krijgen en hier werk te zoeken. Als enkele jongere vrienden of vriendinnen hier zin in hebben, dan moeten jullie maar eens contact opnemen. Er is hier een bloeiende gemeente die ook als heel gastvrij bekend staat. Als kerkenraad willen we daarom ook graag van jullie horen als er een verlangen is om eens om het "hoekje" te kijken.

Afgelopen Hervormingsdag was voor Carterton ook heel bijzonder. Het

"begin" van de Reformatie viel samen met het eind van het gebruik van ons kerkgebouw aan High Street. Na meer dan 25 jaar mocht het Woord voor de laatste keer in dit gebouw bediend worden. Ik heb gepreekt over het laatste hoofdstuk van 1 Kronieken, waarin David zijn laatste officiële rede en zijn laatste publieke gebed uitspreekt. Na de dienst besloot ik met het lezen van Psalm 90, sloot de kanselbijbel en overhandigde die daarna aan een van de ouderlingen, aangezien zij ook het toezicht houden over de prediking van het Woord. We komen nu samen in het schoolgebouw. Het is alles wel wat krap, maar dat is hopelijk tijdelijk. Wij hopen dat, wanneer de gelegenheid en de genegenheid om onze gemeente ook financieel te helpen mogen samenvallen, dat u ons daarin wilt gedenken.

Hartelijke groeten en moge de Heere alles met Zijn zegen bekronen,

A. T. Vergunst vdm
27 Deller Drive
Carterton, New Zealand

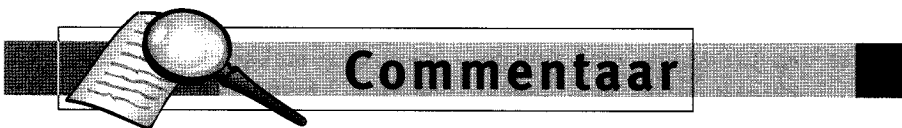
mogen horen van de vrucht op de prediking. Wat is het rijk als mag worden gesproken en geschreven vanuit de zekerheid des geloofs. Laten we er toch naar staan om dat te mogen kennen door Gods genade. Het is iets om werkelijk jaloers op te worden. De Heere regeert, ook anno 2006.

Weinig verwachting

Er stonden echter ook andere stukjes in het oude jaarsnummer van het RD. In sommige bijdragen werd gesproken over de kerk in Nederland, de kerk met een kleine k. De Zeeuwse gedeputeerde G.R.J. van Heukelom schreef onder meer: 'Voor de kerk met een kleine 'k' heb ik niet veel hoop. Die is druk met zichzelf. Ik werk in een gesecculariseerde omgeving, maar mensen gaan daar met veel respect voor elkaar om. De kerk kan daarvan leren.' Van Heukelom (ouderling in de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, buiten verband) heeft niet veel hoop voor de kerk in Nederland. In een ander stukje schrijft ds. J.M.J. Kievit (predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerken): 'Voor de kerk met een kleine 'k' heb ik weinig verwachting.' Ik ben geneigd deze broeders gelijk te geven. Er is, het zij met pijn gezegd, voor de kerk met een kleine 'k', welk kerkverband men ook neemt, weinig verwachting. Waar ligt de oorzaak van deze malaise? Er zijn natuurlijk veel oorzaken. Een enkel zinnetje van Van Heukelom bleef even bij mij haken. '...mensen gaan daar (in de wereld!) met veel respect voor elkaar om. De kerk kan daarvan leren.' De kerk moet leren van de wereld. Een opmerkelijke gedachte!

Wereld

Het gaat in onze westerse wereld niet goed. Kijk maar eens om u heen. Er wordt in kranten heel veel geschreven over de problemen van onze samenleving. Ook in *De Saambinder* kunnen we daar regelmatig wel iets over lezen. Als we letten op de *wereld* om ons heen, vallen er vele schokkende zaken te noteren. De verwildering van de zeden bijvoorbeeld is een aangrijpende ontwikkeling die onze hele samenleving raakt. Iets anders is de zorg voor het jonge en oudere leven. Abortus en euthanasie zijn bekende begrippen waar duistere zaken mee worden bedoeld. De normen en waarden staan ook onder druk. We leven in een sterk gesecculariseerde cultuur. De zondag wordt meer en meer een koop- en handelsdag. Het bijzonder onderwijs staat op allerlei manieren ter

Met veel respect

Indrukwekkend

Op vrijdag 6 januari 2006 is mevrouw M.A. Kleppe – Van Bellen, de echtgenote van onze emerituspredikant ds. J.M. Kleppe, overleden. Uiteraard is dat sterven een reden tot grote droefheid voor haar man en kinderen. De Heere mocht de lege plaats met Zichzelf willen vervullen. In het RD van zaterdag 31 december 2005 had mevr. Kleppe iets geschreven over haar ziek zijn en haar verwachting voor de toekomst. Indrukwekkend en ontroerend was haar getuigenis. 'Door Hem heb ik eeuwig toekomst', stond er erboven het stukje in het RD, dat ook vorige week reeds in ons kerkelijk blad werd geciteerd. Mevrouw Kleppe schreef onder meer: 'Hoewel ik mijn zeer geliefde man, kinderen en kleinkinderen de Heere mag toevertrouwen voor de toekomst, draag ik grote droefheid in mijn hart om hen

achter te laten. Maar toch mag ik met verlangen uitzien naar mijn eeuwige toekomst, om met Hem te zijn Die mij kocht met Zijn dierbaar bloed. Dan zal ik Hem eeuwig eren en in verwondering en aanbidding neerknielen en zeggen: "Het was door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen" (RD, zaterdag 31 december 2005). Wat is het groot als je in het licht van de naderende eeuwigheid mag weten, vanuit de zekerheid des geloofs, dat het einde vrede zal zijn. Wat groot dat dergelijke dingen anno 2005 in onze gemeenten ook gevonden worden. Door een dergelijk getuigenis word je innerlijk geraakt, bemoedigd en gesticht. Toen ik haar maandag 2 januari 2006 even heb gebeld over dat stukje in de krant, vertelde ze dat vooral de prediking van wijlen ds. A. Vergunst voor haar tot een eeuwige zegen was geweest. Wat is het belangrijk dat we

discussie. De publieke moraal is aan sterke erosie onderhevig. De meest platte vormen van seksualiteit en zedeloosheid komen aan het licht. Het homohuwelijk, ongehuwd samenwonen, erotische voorlichting en reclame, etc. etc. Je weet, kortom, soms niet wat je hoort, ziet en leest. Zelfs reguliere bedrijven als C&A komen met erotiek getinte reclame langs de openbare weg. Bij sommige bushokjes vragen je kleine kinderen soms: wat is eigenlijk een condoom? Het gaat niet goed in de wereld om ons heen!

Gezinnen

Het beeld voor de gezinnen is nauwelijks anders. Recent kwamen er weer allerlei cijfers naar buiten over het misbruik van alcohol, vooral onder jongeren. Jonge kinderen en opgroeiende jeugd die soms al vele glazen alcoholhoudende drank per dag weten te verbruiken. Ook zijn er veel gebroken gezinnen. Het gezin is allang geen hoeksteen meer in de samenleving. Het blijkt dat samen eten (ontbijt, etc) in heel veel gezinnen onbekend is. Sommige gezinnen lijken wel een soort restaurant. Zonder enige samenhang leven mensen daar als autonome individuen langs elkaar heen. Dat belooft natuurlijk weinig goeds voor de toekomst.

Onze eigen kerkelijke gezinnen staan helaas ook onder druk. Jongeren en ouderen raken steeds meer vervreemd van een gezond en bijbels gericht gezinsleven. Het gezin waar warmte, gehoorzaamheid aan Gods geboden en ouderlijk gezag duidelijk aanwezig is, blijkt ook onder ons zeldzamer te worden. De pastorale praktijk bewijst dat elke keer weer. Het gezin als een kleine kerk moet je soms helemaal met een lampje zoeken. Er is helaas ook onder ons in vele gezinnen heel wat aan de hand, helaas niet in gunstige zin.

Scholen

In het onderwijs is over het algemeen ook veel aan de hand. Gelukkig is er de laatste tijd enige bezinning op gang gekomen over het zogenoemde 'nieuwe leren'. Dat onderwijstype is overigens zo nieuw niet; het stamt uit de 17^e en 18^e eeuw toen men ook nog nooit had gehoord van klassikaal onderwijs. Klassikaal onderwijs stamt uit de tweede helft van de 18^e eeuw en is vooral een resultaat van de Verlichting. Niettemin was het zo'n gek systeem nog niet. Naast allerlei didactische veranderingen is er op de scholen ook van alles aan de

hand. De hele jeugdproblematiek doet zich daar in versterkte mate gelden. Het is voor onderwijsgeevenden niet altijd eenvoudig om op een goede wijze les te geven. Binnen onze 'eigen scholen', die we gelukkig nog mogen hebben, is helaas ook veel aan de hand. Er is een toenemende druk, kritiek en spanning waardoor het geven van verantwoord onderwijs steeds moeilijker wordt. We leven in een mondige tijd en sommige ouders en jongeren hebben steeds meer moeite om zich binnen duidelijke principiële kaders te bewegen. Helaas haken er ook heel wat jongeren af en zien sommigen bepaalde zaken rond bijvoorbeeld levensstijl heel anders. Er zijn ook heel wat dingen in beweging: het gezag, de genotscultuur, moderne muziek, sportverdwazing, relaties en seksualiteit. Allemaal terreinen waarop zorgelijke ontwikkelingen zijn. Ook onder ons! Laten we onze ogen er niet voor sluiten.

Kerk

Maar hoe gaat het nu in de kerk? Is zij de plaats in deze barre wereld en tijd waar we kunnen schuilen? Waar we onder het luisteren naar Gods Woord adem mogen halen? Is dat de plaats waar vrede en aangename rust heerst? Is daar broederlijke gemeenschap onder elkaar? Brandt daar de fakkel van het Woord in deze donkere wereld? Kunnen we daar een radeloze seculiere medelander met een gerust hart naar toe sturen? Zal hij daar brood voor zijn ziel en water voor zijn geest ontvangen? Mag hij daar iets zien en proeven van Psalm 133? Wordt daar getuigd in woorden en daden van het Licht der wereld?

Het zou niet juist zijn als we zeggen: helemaal niet. Nee, het bovengenoemde citaat van mevrouw Kleppe spreekt van het tegendeel. Maar wat is de algemene trend? Hoe staat het ervoor in de gemeenten, bij de catechisanten, op de huisbezoeken, in de periodieken... Daar gaat het in het algemeen helaas niet goed. Ook niet in onze gemeenten. We behoeven de verslagen van kerkvisitaties er maar op na te slaan. Ook de verslagen van meerdere vergaderingen in *De Saambinder* spreken soms boekdelen. Er is zeker offervaardigheid. De mensen komen ook redelijk trouw naar de kerk. Maar hoe staat het met de kennis van de geloofsleer? Hoe is het met het waarachtige geestelijke leven? Hoe is het gesteld met de tere vreeze Gods? Hoe is het met de vervulling van de ambten? Worden buitenstaanders echt jaloers op kerkmensen? Zijn wij werkelijk de gelukkigste en de meest bevoor-

rechte mensen van Nederland? Is er grote harmonie en eendracht onder elkaar? Gaan we met veel respect voor elkaar om? Zoeken we altijd en steeds weer opnieuw het werkelijke geestelijke welzijn voor een andere broeder of zuster? Staat de seculiere wereld verbaasd van de integere omgangsvormen onder ons? Is er sprake van een hartelijke en innerlijke liefde, gedrongen door Gods Geest? Is allerlei achterbaksheid ons ten enenmale vreemd? Achten we de ander uitnemender dan onszelf? Wij, die elke zondag mogen en kunnen horen van Gods grote liefde (Joh. 3:16) in deze wereld!

Het zou niet goed zijn om alleen maar negatief te spreken over de kerk. Er zijn nog goede dingen. Niemand die het kan ontkennen. En toch is er voor de kerk met een kleine 'k' weinig hoop! Dat hebben die broeders hierboven terecht gesignaleerd. Laten we dat maar niet ontkennen. Er is weinig liefde onder elkaar. We kunnen elkaar soms nog maar moeilijk verdragen. Het eeuwigheidsbesef en het beslag van Gods Woord wordt helaas minder. En de liefde van velen verkilt. Ook kerkmensen blijken meer liefhebbers te zijn van zichzelf dan van de Heere en Zijn Woord. Het beeld van de kerk is af en toe heel erg benauwend. En dan laat ik er bewust de politiek (SGP), de gereformeerde gezindte als geheel en verschillende andere dingen nog maar buiten. Hoe diep is echter de ellende? Op dat punt roep ik weer het zinnetje van Van Heukelom in herinnering: '...mensen gaan daar (in de wereld!) met veel respect voor elkaar om. De kerk kan daarvan leren'.

Respect

De kerk leeft vanuit het Woord. Daarvan zou de kerk dus vooral en in de eerste plaats van moeten leren. Het Woord is het licht in de duisternis. Daaruit zouden we moeten leven. Gods beloften en Gods geboden. Helaas is dat maar al te vaak niet zo. Ondertussen is de wereld ons in sommige opzichten tot een voorbeeld. Daar zijn er kringen waar men wel met respect voor elkaar weet om te gaan. En dat ontbreekt soms in de kerk. De wereld die in het boze ligt, doet het op dit punt soms beter dan de kerk. Kan de ellende van de kerk dieper en ernstiger worden blootgelegd? Onlangs las ik ergens iets over de vroege kerk, de kerk van de eerste eeuwen na Christus. 'Geen andere factor heeft de werfkracht van de kerk zo bepaald als het dagelijkse leven van de gemeen-

teleden, waarin zij toonden dat zij andere wetten volgden dan hun omgeving' (J. Douma, *Christelijke Ethiek, Grondslagen*, pag. 361). De vroege kerk, alhoewel ook niet volmaakt, was een lichtende kaars in de wereld, een zout op aarde. De kerk van vandaag moet, op vitale punten, bij de wereld in de leer. Kan de ellende en de misère van de kerk in Nederland scherper worden getekend? Laten we toch eens beginnen met weer gewoon bijbels respect voor elkaar op te brengen. Laten we beginnen met de gedachte dat ons spreken over anderen geschiedt voor het aange-

zicht van een alwetend en een alomtegenwoordig God. Laten we in al onze woorden over anderen toch steeds voor ogen houden of de ander daar ook bij zou kunnen zijn. Wellicht dat dan de wereld nog weer wat achting zou kunnen krijgen voor de kerk in Nederland. Desondanks gaat het met de Kerk goed. 'Door Hem heb ik eeuwig toekomst.' Het welbehagen des HEEREN zal door Jezus' hand gelukkig voortgaan (Jes 53:10b). Daar zorgt de Heere Zelf voor. Ook in de 21^e eeuw.

Amersfoort, ds. W. Visscher

men vaak aanneemt, maar in Zwitserland in 1537 op initiatief van de Synode van Lausanne. Het ging toen om een samenkomst van predikanten die als het prototype van de classis kan worden beschouwd. Men kwam bijeen om gezamenlijk tucht uit te oefenen, te waken over de zuivere geloofsleer en aanstaande predikanten te examineren. In feite nam de classis de plaats in van de bisschop, die voor de kerkhervorming de belangen van de kerk in de regio behartigde.

Belangwekkend is ook het beeld dat deze studie geeft van de classes na de Dordtse Synode van 1618-1619. Dat waren echte predikantenclasses, waarop meestal niet meer dan enkele ouderlingen aanwezig waren! Vaak konden ouderlingen geen werkdag verzuimen, gelet op de loonderving die daarmee samenhangt. In 1638 constateerde de Classis Utrecht zelfs dat geen enkele kerk ouderlingen had afgevaardigd. In 1698 was de predikant van Montfoort op een vergadering van deze classis afwezig. Hij liet zich vervangen door een ouderling, die op grond van een meegebrachte credentiebrief door de classis werd toegelaten! Als er ouderlingen aanwezig waren, maakten ze nooit deel uit van de leiding van de classis. In de Gouden Eeuw was het ook in kerkrechtelijke zin niet allemaal goud wat blonk. Het gevaar van de 'dominocratie' was bepaald niet denkbeeldig.

Van belang is de analyse van uitgaven als het Friese *Compendium der Kerkelijke wetten* van 1722, de *Wetten der classicale vergaderingen in Walcheren* van 1779, het *Utrechts Classicaal Handboekje* van 1793 en het *Friese Wetboek* van 1806. Dergelijke wetboeken gaven gedetailleerde voorschriften inzake het functioneren van de classis, die het Dordtse type niet kende. Er werden meer bevoegdheden aan de preses, de scriba en de assessor toevertrouwd en zij waren langer in functie dan de Dordtse Kerkorde van 1619 voor wenselijk en mogelijk hield. Men had in de praktijk kennelijk behoefte aan nadere voorschriften waarin de Dordtse Kerkorde niet voorzag.

Vragen

Van den Broecke heeft onze kennis van het historische kerkrecht verrijkt met een studie die zich kenmerkt door een grondige beschrijving en analyse. Dat neemt niet weg dat er bij deze publicatie ook wel vragen gesteld kunnen worden. In het Algemeen Reglement van

Een geschiedenis van de classis

(2)

In het laatste en zesde hoofdstuk van zijn studie tekent dr. Van den Broecke het protestantse type classis dat we aantreffen in de Protestantse Kerkorde van 2004. Het laatste gedeelte daarvan heeft geen historisch karakter, maar bevat positief kerkrecht. Er is een classicale vergadering – een soort stuurgroep – en een algemene classicale vergadering, die elk hun eigen takenpakket hebben. In het S.O.W.-proces koos men in 1990 voor het hervormde kerkordetype als uitgangspunt voor de hedendaagse protestantse classicale vergadering. Aan de classicale vergaderingen kende men een groot aantal bevoegdheden toe, die binnen het gereformeerde kerkrecht bepaald niet alle kunnen worden onderschreven.

Twijfels

Van de klassiek gereformeerde gedachte dat een meerdere vergadering niet meer moet behandelen dan door de kerkenraden zelf op de agenda van de classis wordt geplaatst, is hier weinig meer over. Een zeker centralisme dat de Hervormde Kerkorde van 1951 naast het te waarden presbyteriale karakter bleef kenmerken, keert naar mijn mening in de kerkorde van de P.K.N. terug. In dit licht zou de Hersteld Hervormde Kerk zich nog eens ernstig moeten afvragen of de Kerkorde van 1951 wel de beste basis biedt voor de opbouw van echt gereformeerd kerkelijk leven. Men is de bezwaren van ds. P. Zandt en prof. dr. J. Severijn tegen

deze kerkorde toch niet vergeten? Al lezend in het slothoofdstuk van de studie van dr. Van den Broecke over het protestantse type classis bekwam mij in ieder geval een gevoel van dankbaarheid, dat het kerkelijke leven van onze gemeenten wordt bepaald door de Dordtse Kerkorde van 1619, die uitgaat van de zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente en de bevoegdheden van de meerdere vergaderingen dienovereenkomstig omschrijft.

De studie die onze aandacht vraagt, draagt een beschrijvend en vergelijkend karakter. In dit licht is het opvallend dat de schrijver op grond van zijn onderzoek nogal wat twijfels heeft over het welslagen van de classicale vergadering in de P. K.N. (blz. 39, 513, 531). Hij vreest dat bepaalde verschijnselen uit de Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken uit de tweede helft van de vorige eeuw zich zullen continueren. Hij noemt daarbij de gebruikelijke hoge mate van absentie, de geringe betrokkenheid van gemeenten en ambtsdragers en de vraag of er al of niet een kerkelijk gesprek tussen de modaliteiten tot stand komt

Braak terrein ontgonnen

De studie van Van den Broecke ontgint veel braak terrein. Dat geldt voor elk hoofdstuk. Ik beperk mij tot de periode van de zeventiende en achttiende eeuw. De schrijver schept meer duidelijkheid over het ontstaan van de classis als kerkelijke figuur. Deze kerkelijke vergadering ontstond niet in Frankrijk, zoals

1816 werd de scriba voor drie jaar benoemd. De schrijver stelt dat een dergelijke bepaling voor het bestuur van een classis in het kader van de Dordtse Kerkorde van 1619 onmogelijk zou zijn geweest, omdat het scribaat bij toerbeurt moest worden vervuld (blz. 138). Ik deel zijn mening, dat deze kerkorde gericht is op het vermijden van hiërarchie. Daarom bepaalt artikel 35 van de D.K.O. ten aanzien van de preses dat 'zijn ambt zal uitgaan, wanneer de samenkomst scheidt'. Artikel 34 en 35 laten dat echter ten aanzien van de scriba in het midden. Het valt niet moeilijk in de directe voorgeschiedenis van de D.K.O. een classis aan te wijzen waarin men een scriba benoemde voor een periode van twee jaar (Delft en Delfland) en zelfs discussieerde over de wenselijkheid van 'eene scriba perpetuum' of een vaste scriba.

Tijdens de Republiek had de Classis Walcheren een zeer invloedrijke plaats. Dat komt in deze studie heel goed uit de verf. Juist daarom is het jammer dat de auteur geheel voorbijgaat aan de kritiek van de Nadere Reformatie op het functioneren van de kerkelijke vergaderingen als de classis, zoals die ondermeer werd gegeven door Willem Teellinck in zijn *Noodwendich Vertoogh* (1647) en Jacobus Koelman in *De Pointen van Nodige Reformatie* (1678). Beide predikanten behoorden tot de classis Walcheren en hebben bij hun algemene kritiek zeker ook die classis voor ogen gehad. Was hun kritiek terecht of was ze buiten-proportioneel? In de visie van de schrijver vormt het ontstaan van classicale handboeken zoals het *Friese Compendium der Kerkelijke Wetten* een schakel naar de overgang naar het bestuurstype dat werd ontworpen in het Algemeen Reglement van 1816. Het is de vraag of men dat zo zeggen kan. In het Algemeen Reglement, dat voluit de geest van de Verlichting ademde, ging het bepaald om meer en om andere dingen dan alleen de behoefte aan nadere voorschriften.

Een leesfout?

Bij de bespreking van het neo-Dordtse type geeft de schrijver de nodige aandacht aan de belangrijke kwestie van 'oud' en 'nieuw kerkrecht', die een centrale plaats zou innemen bij de Vrijmaking van 1944 (blz. 223-233). De kwestie speelde op de achtergrond ook mee bij de moeilijkheden in de Gereformeerde Gemeenten in 1953, toen men wat al te gemakkelijk het

'nieuwe kerkrecht' toepaste. Hij kent de uitgebreide literatuur over 'oud' en 'nieuw kerkrecht' (blz. 40), maar neemt in het voetspoor van M. Bouwman wat te gemakkelijk aan dat F.L. Rutgers ten aanzien van de zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente en de beperkte bevoegdheid van de meerdere vergaderingen Voetius verkeerd zou hebben gelezen (blz. 223-234). Door het ontdekken van de zogenaamde leesfout van Rutgers kwam Bouwman tot een nieuwe interpretatie van de D.K.O., waarbij de meerdere vergaderingen dezelfde bevoegdheden zouden hebben als de kerkenraad en daarom zelfstandig zouden kunnen ingrijpen bij plaatselijke problemen. Als de schrijver de publicaties van prof. drs. D. Deddens over dit onderwerp meer bij zijn beschouwingen had betrokken – zoals *Las Rutgers Voetius verkeerd?* – was hij ongetwijfeld gekomen tot een meer genuanceerd oordeel over deze niet eenvoudige kwestie, die eigenlijk alleen kan worden beoordeeld door een kenner van het Latijn van Voetius.

Waardering

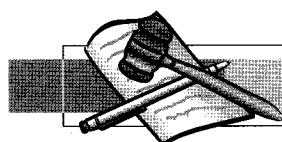
Wie in de toekomst een zinnig woord wil zeggen over de ontwikkeling van de classes in Nederland kan niet om de studie van Van den Broecke heen. De schrijver heeft de kerkrechtelijke litera-

tuur verrijkt met een oorspronkelijke studie, die op grondig bronnenonderzoek berust en onze volle waardering verdient. Hij draagt wezenlijk bij aan de vermeerdering van onze kennis van het historisch kerkrecht. Zijn werk is ook van belang voor kerken zoals de Gereformeerde Gemeenten die zich bij de inrichting van het kerkelijke leven blijven richten op de Dordtse Kerkorde. Daarbij gaat het met name om de hoofdstukken over de 'Classicale typen tot 1816' en 'Het neo-Dordtse type'.

De drie publicaties van ds. K. de Gier over het kerkrecht worden in de literatuurlijst genoemd. Toen ik dat zag, was er even de hoop dat de auteur op grond daarvan het type classis in onze gemeenten zou definiëren. Die hoop is niet vervuld. Als hij het wel had gedaan, zou hij wellicht zijn uitgekomen op de volgende typering: een variant van het neo-Dordtse model met een tikje invloed van het gereformeerde type!

Boskoop ds. M. Golverdingen

N.a.v. C. van den Broeke, *Een geschiedenis van de classis. Classicale typen tussen idee en werkelijkheid (1571-2004)*. Uitgave: Kok, Kampen, 2005, 603 blz, ISBN 9043509930, gebonden, 604 blz, € 39,90.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Goes:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Te Oostkapelle:

ds. M. Karens te Werkendam;

Te Zoetermeer:

ds. D.W. Tuinier te Terwolde-De Vecht.

Bedankt:

Voor Aagtekerke:

ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;

Voor Borssele:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Voor Hamilton (Canada):

ds. C. Hogchem te Barneveld;

Voor Ooltgensplaat:

ds. A. Verschuure te Krabbendijke;

Voor Veenendaal:

ds. C. de Jongste te Tholen.

PASTORIEZORGEN

Gezondheid ds. C. G. Vreugdenhil

We willen meelevens met de bewoners van

de pastorie van Vlissingen, omdat het met de gezondheid van onze broeder ds. Vreugdenhil niet goed gaat. Hiermee van harte het medeleven en het gebed van de gemeenten vragend voor een broeder in nood. Vorig jaar oktober moest hij zijn werkbelasting verminderen vanwege overmatige vermoeidheid. Langzamerhand ging het iets beter en dan komen er toch weer taken bij. Toch voelde hij zich niet echt uitgerust. Na de jaarwisseling kreeg hij een terugslag, die zich uitte in de bekende lichamelijke verschijnselen, die bij uitputting horen. Hij kon op zondag 8 januari niet meer voorgaan in zijn gemeente. De conclusie van een deskundige neuropsycholoog, die heel veel ervaring heeft met burn-out-patiënten en ook met de werkdruk van onze predikanten, was duidelijk: uitgeput, overwerkt, chronische vermoeidheid; om het engelse woord voor opgebrand maar niet te gebruiken. Deze vermoeidheid van onze broeder is opgebouwd gedurende heel wat jaren van (te) hard werken en te weinig ontspanning.

Hij heeft twee duidelijke adviezen gekregen: een tijd lang helemaal afstand nemen van alle werk in Vlissingen en daarbuiten en een aantal weken elders vertoeven om onder Gods zorg en hoede weer wat in balans te komen. Aan deze adviezen van de deskundige wil hij zich graag onderwerpen, vooral ook omdat hij voelt dat het zo niet meer gaat, hoeveel pijn dat dit hem ook doet. Om dingen te moeten loslaten waartoe hij zich innerlijk geroepen weet. De gemeente waaraan hij zich verbonden weet niet te kunnen dienen zoals hij dit begeert 'van ganser harte'. Om als herder en leraar het werk midden in het winterseizoen te moeten overlaten aan de kerkenraad die hem met veel liefde en zorg omringt.

We hopen van harte dat deze periode van rust mag bijdragen tot genezing van de vermoeidheid. Daarbij mogen we rekenen op allen die hem omringen. Dat ze hem met begrip ontzien. We denken natuurlijk ook aan zijn vrouw en gezin. De Heere betone ook voor hen te zorgen. Het Woord dat onze broeder op de nieuwjaarsochtend overdacht moge hemzelf, zijn gemeente, kerkenraad en gezin tot sterkte zijn: "Ik zal u onderwijzen van de weg die gij gaan zult, Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn (Psalm 32:8)". "Ik zal raad geven", als troost en als toeverlaat! "...Maar van de gemeente(n) werd een gedurig gebed tot God voor hem gedaan..." Hand. 12:5

Zeï de Zaligmaker Zelf niet: "Komt gij in een woeste plaats hier alleen, en rust een weinig... (Mark. 6:31)? Dat heeft ook voor dominees, jonger en ouder, wat te zeggen. Mogen we als het gaat om de werkdruk, de zorglast en de leeftijd(sopbouw) van onze predikanten bij deze gelegenheid (opnieuw) met nadruk vragen om het gebed in het midden van onze gemeenten. Want de nood is écht groot; en de arbeiders zijn écht weinig. De maand mei nadert weer, als het curatorium vergadert. Zo bid dan toch, geliefde vrienden en vriendinnen, de Heere des oogstes, dat Hij in de grote nood zal voorzien. Een nood die groter is dan wij oppervlakkig zien en bespreken. Hij Die de opdracht tot dit gebed geeft, peilt ook nu hoe vermoeid en verstrooid de schapen zijn.... De Geest van Christus, de Geest der genade en gebeden werke krachtig onder ons en onze kinderen:"... Maar van de gemeenten werd een gedurig gebed tot God gedaan..."

ds. G. J. van Aalst

AANGEPASTE KERKDIENTST TE KOOTWIJKERBROEK

De in De Saambinder van 12 januari onder "Predikbeurten" aangekondigde aangepaste kerkdienst op **21 januari** te Kootwijkerbroek vindt **geen** doorgang.

AANGEPASTE KERKDIENTST TE THOLEN

D.V. zaterdag **28 januari** zal in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Tholen een aangepaste kerkdienst voor mensen met

een verstandelijke handicap worden gehouden. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt ds. A. Verschuure voor te gaan. Hij wenst te spreken over "Martha en Maria" n.a.v Lukas 10:38 t/m 42.

Iedereen, wel of niet gehandicapt, is van harte welkom.

DOVENDIENST TE WOERDEN

Op D.V. **28 januari** hoopt ds. W. Harinck voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Woerden, Oudelandseweg 50. Deze dienst

begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

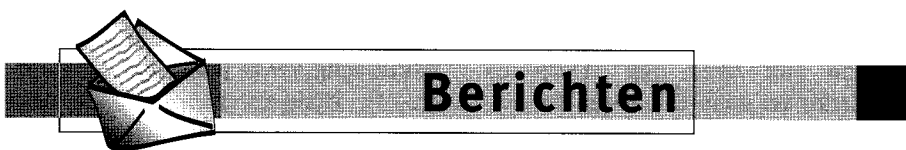
MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK

- Pag. 174, gemeente HENDRIK-IDO-AMBACHT

Het nieuwe adres van de scriba, C. Bregman, is: Van Godewijkstraat 261, 3341 VL Hendrik-Ido-Ambacht. (Tel. ongewijzigd)

- Pag. 214, gemeente MIDDELBURG-ZUID

De nieuwe scriba van de diaconie is: J.H. van Leerdam, Steendiep 8, 4341 LN Arnemuiden, tel. 0118-60 22 74

LANDELIJKE TOERUSTINGSDAG EVANGELISATIE

D.V. zaterdag 4 februari houdt de Landelijke Werkgroep Kinderevangelisatie de jaarlijkse contactdag in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gouda (Ronsseweg 1-3). Deze bijeenkomst is bestemd voor alle kerkenraden, evangelisatiecommissies, medewerkers in het kinderevangelisatiewerk en belangstellenden. Deze dag staat het gestarte project: "De kerk naar buiten.....hoe dan?" centraal en moet dan ook als een vervolvergadering van de regioavonden 2005 gezien worden. Zowel kinderevangelisatie als volwassenevangelisatie heeft een eigen plek in dit project.

De voorzitter van het Deputaatschap voor Evangelisatie, ds. A. Schreuder, houdt voor ons een inleiding over: "**De kerk naar buiten.....hoe dan?**"

Na de pauze zullen diverse gemeenten iets laten zien van hun uitwerking van het project. De praktische kant en de zaak zal dan alle aandacht krijgen. Er zal dan ook gelegenheid zijn voor het stellen van vragen, onderling contact en het uitwisselen van ervaringen.

De aanvang is om 9.30 uur. Vanaf 9.15 uur staat de koffie klaar. We hopen na bovenstaand programma gezamenlijk te lunchen. **Neemt u zelf uw lunchpakket mee?** Voor koffie en thee wordt gezorgd. Om 12.45 uur willen we de bijeenkomst afsluiten. We hopen vele medewerkers en belangstellenden te begroeten.

Voor informatie: tel. 033-463 10 36, mw. J. Janse, Slaperdijk 21, 3831 SJ Leusden.
E-mail: j.janse@kliksafe.nl

DISTRICTSAVOND IN LELYSTAD

Het district Noord-Oost +16 organiseert op D.V. zaterdag **4 februari** een districtsavond in de kerk van de Geref. Gemeente van Lelystad. Sandor van Leeuwen hoopt dan

een inleiding te houden over: "Muziek in de kerk". Aanvang: 19.45 uur.

PSALMZANGAVOND TE CAPELLE A/D IJSSEL

Op D.V. zaterdag **21 januari** zal er een psalmzangavond met bovenstem gehouden worden in Capelle a/d IJssel-Middelwatering. Hieraan wordt meegewerkt door zangvereniging "Bovenstem". Ds. W. Silfhout zal de psalmen die gezongen worden, kort toelichten en tevens de opening en sluiting verzorgen. Er zal een collecte worden gehouden voor het bouwfonds van het kerkgebouw "Elim" van de Geref. Gemeente. Aanvang: 19.45 uur. Locatie: kerkgebouw "Elim", Merellaan 346.

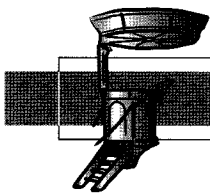
PSALMSAMENZANGAVOND

D.V. zaterdag **28 januari** wordt er in de Bethelkerk te Geldermalsen, Laan van Leeuwenstein 10, een psalmsamenzangavond gehouden. De organist is Pieter Heykoop. Aanvang: 19.30 uur. Er wordt een collecte gehouden t.b.v. de bouwkas van de Geref. Gemeente te Tricht-Geldermalsen.

ORGELEXCURSIE Geref. GEMEENTE TE GENEMUIDEN

Op D.V. zaterdag **11 februari** houdt de afd. Oost van de Ver. van organisten van de Geref. Gemeenten een excursie naar het orgel van de Geref. Gemeente in Genemuiden. De excursie begint om 14.00 uur. De gastheer is een van de plaatselijke organisten. Hij zal e.e.a. vertellen over de toestand van het orgel en zal het orgel presenteren in woord en muziek. Daarna is er gelegenheid om zelf het orgel te bespelen. Einde excursie rond 16.30 uur. Adres kerkgebouw: Taghof 3.

Voor meer informatie over dit orgel: zie de agenda op de VOGG website <http://www.kerkenmuziek.nl>.

Predikbeurten

ZONDAG 22 JANUARI 2006

Aagtekerke 14.30 uur ds. De Heer; Alblasserdam 9.30 ds. B. van der Heiden en 16.30 uur leedienst; Almelo 15.00 uur ds. De Wit; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 10.00 uur ds. Bac en 18.00 uur ds. Kattenberg; Andijk 18.00 uur ds. Baan; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 18.00 uur ds. Tuinier; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Beekbergen 19.00 uur ds. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul; Bodegraven 19.00 uur ds. Clements; Borsselle 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. Zippro; Breda 14.30 uur ds. M. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West zie Rotterdam-Centrum; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 10.00 en 16.00 uur stud. De Waard; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. G. Pater; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Van Dieren; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. Hakvoort; Drachten 9.30 en 19.00 uur leedienst; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.15 uur ds. Veenendaal; Emmeloord 19.00 uur ds. Schot; Enter 14.30 uur ds. Meeuse; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur leedienst; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. Beens; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder (kerkgebouw Spoorstraat) 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leedienst; Groningen 10.00 en 16.00 uur stud. Van Belzen; Haarlem 18.30 uur stud. Joosse; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 10.00 uur ds. Terlouw; Hendrik-Ido-Ambacht 15.00 uur ds. Hakvoort; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur stud. Heijkamp; Hoogeveen 19.00 uur stud. Van Belzen; Hoogvliet 19.00 uur ds. Golverdingen; Houten 11.00 en 17.00 uur leedienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur leedienst; Kamperland 10.00 en 16.30 uur ds. C. Harinck; Kapelle-Biezeling 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. Van der Net; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leedienst; Kortgene 14.30 uur ds. Schipper; Krabben-dijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leedienst; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. Vermeij; Lelystad 9.30 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leedienst; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 9.30 en 14.30 uur ds. Hoogerland; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leedienst; Middelburg-Zuid 9.30, 14.00 en 18.30 uur leedienst; Middelhamnis 9.30 en 18.00 uur leedienst; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur ds. Boogaard; Naaldwijk 18.30 uur ds. Driessen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Beens; Nieuwddorp 18.30 uur ds. Van Gelder; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur

ds. Gunst; Nieuwer ter Aa 19.00 stud. Heijkamp; Nijkerk 14.30 uur ds. L. Blok; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Ooltgensplaat 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Van Manen; Oostburg 10.00 uur ds. Van Gelder; Oostkapelle 18.30 uur ds. Moens; Opheusden 10.00 en 18.30 uur leedienst; Opperdoes 10.00 en 16.00 uur ds. Baan; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Ouddorp 15.00 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 19.00 uur ds. Hoogerland; Poortvliet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Dijk; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Noord 9.30 uur ds. Mol en 14.30 en 18.30 uur leedienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 14.30 uur leedienst en 19.30 uur ds. Van Dieren; Rotterdam-Alexanderpolder 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leedienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur leedienst; Sint Annaland 14.00 uur ds. Brugge; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 15.00 uur ds. W. Harinck; Spijkensse 10.00 en 16.00 uur ds. Golverdingen; Stolwijk 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leedienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 19.00 uur ds. Visscher; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.00 uur ds. Schreuder; Vlaardingen 10.00 uur ds. Baaijens en 19.00 uur stud. De Waard; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur leedienst; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leedienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. J. de Pater; Westzaan 10.00 en 15.30 uur stud. Joosse; Wierden 15.00 uur ds. J. Karels; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Verweij; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leedienst; Zaandam 16.00 uur ds. Kattenberg; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 16.30 uur ds. Paul; Zwijndrecht 16.30 uur ds. Baaijens; Zwolle 9.30 uur ds. J. Karels en 19.00 uur ds. Kleppe.

DINSDAG 24 JANUARI 2006

Amersfoort 19.30 uur ds. Visscher (bijbellezing); Dirksland 19.30 uur ds. Brugge; Nijkerk 19.30 uur ds. Hakvoort; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Tuinier (bijbellezing).

WOENSDAG 25 JANUARI 2006

Brakel 19.30 uur ds. Schipper; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven (bijbellezing); Doetinchem 19.30 uur ds. Schreuder; Drachten 19.30 uur ds. Hoogerland (bijbellezing); Eindhoven 19.30 uur ds. Van Aalst; Gorinchem 19.30 uur ds. Meeuse; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels (bijbellezing); Meeuwen 19.30 uur ds. Silfhout; Rhenen 19.30 uur ds. Veenendaal (bijbellezing); Rijssen-Noord 19.30 uur ds. Van Dieren; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Verweij; Scherpenzeel 19.30 uur ds. Bakker; Utrecht 20.00 uur ds. De Wit; Veen 19.30 uur ds. Melis (bijbellezing); Veenendaal 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Vlaardingen 19.30 uur ds. L. Blok; Waardenburg 19.30 uur stud. Van Belzen (voor de zending); Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens (bijbellezing); Zeist 19.30 uur ds. Van Ekeveld (bijbellezing); Zwijndrecht 19.30 uur ds. B. van der Heiden.

DONDERDAG 26 JANUARI 2006

Aalst 19.30 uur ds. L. Blok; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. Silfhout (bijbellezing); Genemuiden 19.30 uur ds. Hakvoort (bijbellezing); 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Van der Net; Hoofddorp 19.45 uur ds. Mondria; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder (bijbellezing); Melissant 19.30 uur ds. De Heer; Poortugaal 19.30 uur ds. Schot; Ridderkerk 19.30 uur stud. De Waard; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur stud. Joosse.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Ook voor u staat de deur van onze evangelisatiepost open.

U bent hartelijk welkom op dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 uur en 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Druenen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

BEGRAFENISVERZORGING KINA
010-458 31 12
voor Rotterdam, Krimpenerwaard, Gouda e.o.
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932

Aangeb. Kamer/kosthuis te
Harderwijk v maand-vrijd.
v. jongen die S.B.W. opleiding volgt
tel. 0341- 417339

"Want ik weet, mijn Verlosser leeft"
Job 19:25a

Met grote droefheid geven wij kennis dat de Heere tot Zich heeft genomen mijn dierbare en zeer beminde vrouw, onze zeer geliefde zorgzame moeder en onze allerliefste groot- en overgrootmoeder

Metje Adriana van Bellen
echtgenote van J. M. Kleppe

* 4 december 1934

† 6 januari 2006

Apeldoorn: Ds. J. M. Kleppe

Apeldoorn: Francine van Toor-Kleppe
Aad van Toor

Kapelle (Zld): Krijn Kleppe
Atie Kleppe-Ariese

Kalamazoo (USA): Kees Kleppe
Konnie Kleppe-DeVries

Apeldoorn: Hanneke de Ruiter-Kleppe
Henk de Ruiter

Apeldoorn: Maarten Kleppe
Margreet Kleppe-van Leeuwen

Bennekom: Leen Kleppe
Desirée Kleppe-Poppeliers

Rijssen: Robert Kleppe
Jolanda Kleppe-Floor

Kleinkinderen en achterkleinkinderen

Loseweg 208
7315 HD Apeldoorn

De begrafenis heeft inmiddels plaatsgehad.

Te huur **ruime vakantiewoning**
in **Zuid-Alberta, Canada**,
omgeving van Lethbridge.
Prachtig gelegen, uitzicht op rivier,
prairie en Rocky Mountains,
dichtbij dorp en kerken.
Voor inlichtingen 00-1403-553-4023.
Hollands sprekend.

Collectebonnen
machinaal tellen?
vraag demo en/of referentie
0548-515415

T.h. omgeving **Beekbergen**
(Lieren) tot 6 pers. zomerhuis.
Bel voor informatie 055-5062744

Voorjaarsvakantie op Texel?

Kijk alvast op www.deverrassing.com

Bungalowpark De Verrassing
Rust en ruimte, in eigen sfeer, alle jaargetijden
Brochure of reserveren? Bel 0222 31 83 91

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Wie heeft **zelfst. woonruimte**
beschikbaar in **Chilliwack,**
Canada, voor 3 pers. i.d. periode
eind wk 15 - begin wk 19?
tel. 06-20 83 17 40 (ned.)

Westzaan. T.h. voll.gem.
vakantiewoning
v.a.g.v. Bij boerderij, vis en
vaarwater aanwezig.
Geschikt voor grote gezinnen.
z.i.e.h. Tel. 075-6160213

 BOEDER
SCHERPENZEEL

Ambtskleding
Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen - Jacquets - Pantalons
Streppantalon - Overhemden -
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon: 06-53215334 / 033-2778068 / 053-2778899

OP AFSpraak OOK
SERVICE AAN HUIS!

JOHANNUS - CONTENT - DOMUS

ma gesloten
di - vr 08.00 - 12.00 / 13.30 - 17.30
vr avond 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00 / 13.30 - 17.00
ruime collectie bladmuziek (ook klaver) en CD's

 ORGELCENTRUM
ANDANTE

A. van Ostadelaan 35
3804 TJ Veenendaal

Tel: 0318 - 605063
Fax: 0318 - 605651

info@andanteorgels.nl
www.andanteorgels.nl

DE SPECIJSIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

 VGG

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

- Nederland en de geestelijke nood van onze naaste
- Noodzaak van evangelisatie
- Het werk van onze evangelisten op de posten
- Het evangelisatiewerk in de gemeente

Bel onze voorlichter dhr. C.W. van Haften
Tel. 0341-253588.
Presentatie op scholen is ook mogelijk.

www.natuursteenhuis.nl

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

Zandee & De Kuijper heet sinds kort NatuursteenHuis. Onveranderd is ons vakmanschap en onze persoonlijke service. Wij vertalen uw wensen in een gedenkteken van steen, glas of metaal of een unieke combinatie. Kijk ook eens op: www.natuursteenhuis.nl

Goes tel (0113) 216555
 Middelburg tel (0118) 612579
 ook voor leveringen buiten Zeeland

Zandee & De Kuijper

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
 Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
 Geen crematies.
 Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
 3131 ES Vlaardingen
 Tel. 010 - 4600509

RST

Zorgverleners

KRAAMZORG
THUIZORG

RST Zorgverleners.
 600 zorgverleners staan voor u klaar!
 Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg, wijkzorg, gespecialiseerde verzorging, verpleging, (huishoudelijke) verzorging: 0342 - 42 23 24.
 Of wordt zelf RST Zorgverlener!
 Reageer op: 0342 - 40 54 65 of info@rstzorg.nl.

Identiteit Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
 3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Putten, te huur, 2-pers. vakantie-huisje bij boerderij. Mooie omgeving om te fietsen. 033-2459443.

Wij verzorgen begrafenissen in alle plaatsen op de Veluwe en in Rijssen en aangrenzende gebieden.

Geen crematies.

Ongeacht bij welke begrafenisvereniging of begrafenisfonds men is aangesloten.

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
 tel. (0577) 401689, fax (0577) 401027

BEGRAFENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

KLASSE MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels is hoofddealer van:
Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn

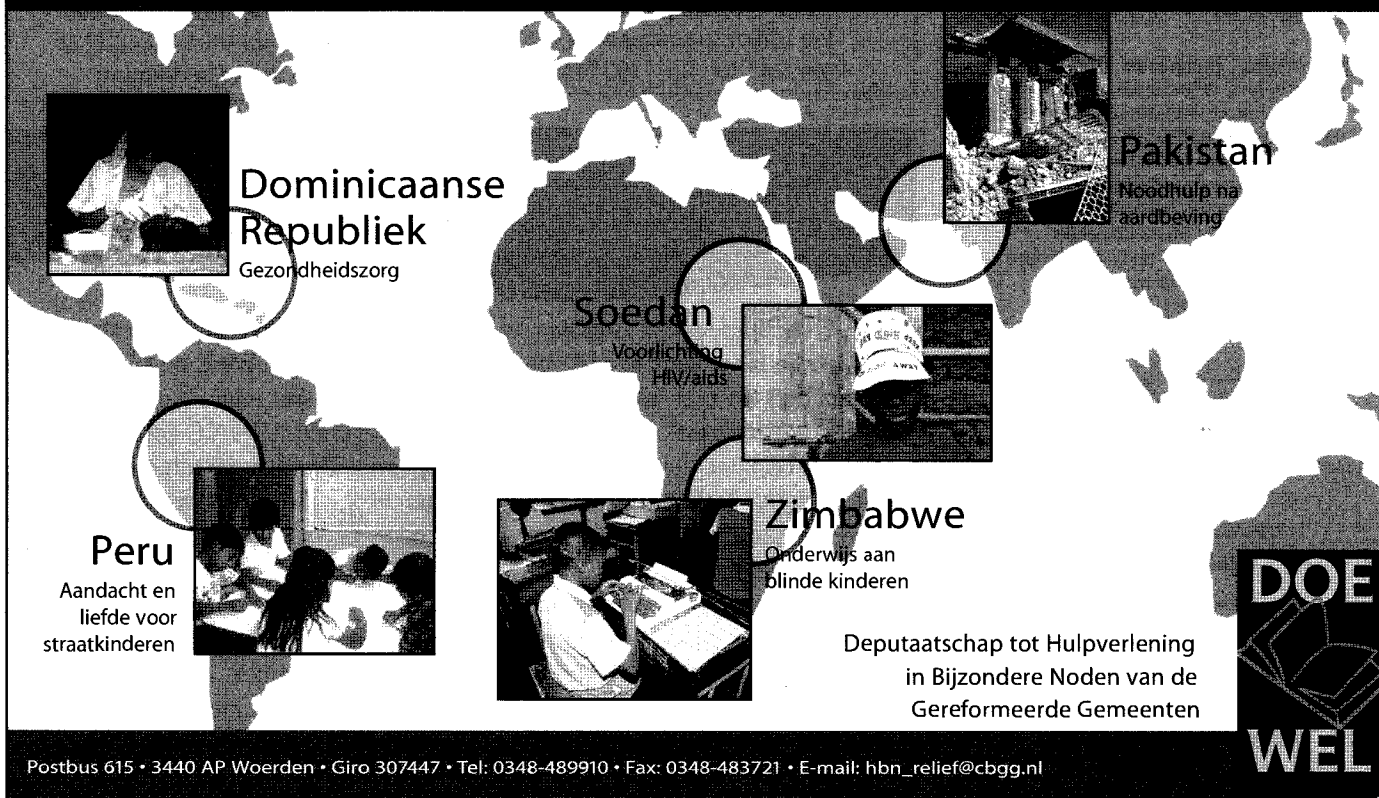

tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
 Krabbendijke, Oostpolderweg 1
 Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
 Beesd, Veerweg 14
 Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

De handen van de kerk wereldwijd

Dominicaanse Republiek
Gezondheidszorg

Pakistan
Noodhulp na aardbeving

Soedan
Voorlichting HIV/AIDS

Peru
Aandacht en liefde voor straatkinderen

Zimbabwe
Onderwijs aan blinde kinderen

Deputaatschap tot Hulpverlening in Bijzondere Noden van de Gereformeerde Gemeenten

1 op de 6 scholieren krijgt psychische problemen

Psychische problemen bij kinderen en jongeren komen vaker voor dan we denken. De afdelingen Jeugdzorg van Eleos bieden deskundige hulp vanuit een gereformeerde identiteit.

- Ambulante zorg voor kinderen en jongeren tot 18 jaar in Almelo, Dordrecht, Ede, Goes, Groningen, Zwolle.
- Deeltijdbehandeling voor jongeren van 14 t/m 17 jaar in Dordrecht, Ede, Zwolle.

Voor hulp bij Eleos is een verwijzing nodig van een huisarts of een hulpverlener.

Meer informatie?

Regio Zuidwest
Dordrecht/Goes tel. (078) 611 10 57
Regio Midden
Amersfoort/Ede tel. (033) 457 17 17
Deeltijd (0318) 43 23 30
Regio Noordoost
Zwolle/Groningen/Almelo tel. (038) 423 03 00

stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg

www.eleos.nl

LEERKRACHTEN NODIG

CALVIN CHRISTIAN SCHOOL
in Alberta, Canada

De laatste twee jaren zijn wij per jaar verblijd met twee leerkrachten uit Nederland! Wij vragen er een paar bij voor het komende schooljaar, 2006-2007, in de lagere en hogere groepen.

Neem voor verdere informatie contact op met:

Dhr. J.P. de Wilde (Nederland):
tel. 0182 613257

Directeur: William Grisnich:
tel. 001 403 320 1650

(tussen 16.00uur en 06.30uur, ned. tijd)
Email: wgrisnich@ccschool.ca

SPIER (Dr.) te huur 6 pers.
stenen bungalow, 3 slaapkamers,
wasm. tel. radio, 4 fietsen.
1000m2 eigen terrein, vrij voor 1.4
en na 12.8.2006 tel. 0228-593772

Te koop: Zeer goed onderhouden
luke **HALF VRIJSTAAND**
HERENHUIS met carport, tuin-
huis, eigen achterom woonkamer
met royale uitbouw, kantoortje en
grote bijkeuken. bgg recent geheel
verbouwd. 5 slaapkamers, nieuwe
keuken, toilet en badkamer, woon-
oppervlakte 150m2
Perceeloppervlakte 345 m2.
Nijverheidsweg 2, 3931CX
Woudenberg
vraagprijs € 439.000,00 kk
Meer info bel 06-54364289 of
email info@bedding.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ **Horssen bv**

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Waddeneilanden

Ameland-Terschelling t.h. chalets,
stacars alle comfort, veel extra's, huur
niet duur! 0512-516096
www.vdsluisvakanties.nl
(uitknippen?)

Friesland

Bakkeveen-Fr. Wouden (bij Drachten)
t.h. stacars, alle comfort, veel extra's,
huur niet duur! 0512-516096
www.vdsluisvakanties.nl
(uitknippen?)

Te koop/te huur in Houten:
Zeer nette uitgebouwde hoek-
woning. School, kerk, winkels en
station op loopafstand.
Per direct te aanvaarden.
Voor inl.: tel: 06-18977778

CD Psalmzangavond met bovenstem

De kerkenraad van de Ger.Gem. te Oud-Beijerland heeft een CD uitgegeven met als titel "uit de landstreek der Jordaan". Het betreft een CD-opname met psalmen vanuit de eigen Bethabarakerk. De massale samenzang (met bovenstem) onder begeleiding van Pieter Heykoop, stijlvolle koorzang en orgel improvisaties maken het tot een afwisselende CD.
Ds. C. van Krimpen voorzag het boeklet van een voorwoord.

U kunt de CD telefonisch bestellen bij fam. G.B. Oorbeek, tel 0186-613346, of per mail naar ijbos@kliksafe.nl. De CD kost € 12,- per stuk, de verzendkosten bedragen € 2,-, bij 2 of meer stuks geen verzendkosten. De opbrengst komt geheel ten goede aan de uitbreiding van het kerkgebouw met een galerij. Een mooi cadeau voor uzelf en om weg te geven, u steunt er een goed doel mee. Van harte aanbevolen.

OPVOEDEN is mensenwerk

Heeft u problemen bij het opvoeden van uw kind of is de relatie tussen u en uw kind verstoord? Neem dan contact op met SGJ Toegang.

033 - 475 33 00

www.sgj.nl

SGJ Toegang werkt samen met De Vluchttheuvel.

Professionele hulp voor christenen

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

HERDENKINGSBOEK 'WATERSNOOD 1953'

NIETS BIJ GEVAL

R. Hoogerwerf-Holleman

Aangrijpend boek over wat Rina Heijboer moest meemaken tijdens de watersnoodramp 1953. Nadat 4 familieleden verdronken, komt zij in Bruinisse in contact met ds. F. Mallan, die het boek voorzag van een Woord vooraf. Het slotwoord schreef ds. J. Mijnders. Bijzonder rijk geïllustreerd herdenkingsboek met bijzondere brief van dhr Rentier, gericht aan ouderling Van Klinken.

Voorkom teleurstelling en bestel direct! **11.95**

Wegens grote belangstelling:
2e DRUK NU VERSCHENEN!!
Deze verbeterde uitgave is gedrukt op hoogwaardig papier.
Gebonden, 111 pagina's

Verrijgbaar bij de boekhandel

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'
Lange Vorststraat 21
4601 BT Goes
fax: 0113 21 95 91 - www.ramshoorn.nl

0 1 1 3 - 2 2 1 9 0 9

Te koop gevraagd: THEOLOGISCHE EN AANVERWANTE BOEKEN.
Antiquariaat Den Hertog/G.J. Zwoferink, tel. zaak: 030-634 66 81

21 Bijbellezingen over Het leven van Jozef

20 Bijbellezingen over Het leven van Abraham

2e druk Ds. G. Mouw

In het Bijbelboek Genesis wordt ons veel meegedeeld over het leven van Jozef, de oudste zoon van Jakob bij zijn beminde vrouw Rachel.

Het leven van Jozef wordt allereerst gekenmerkt door een weg van diepe vernedering, waarna hij - door genade - uitnemend verhoogd mocht worden. Zijn leven spreekt zo duidelijk van de Raad Gods, Die het kwaad van Jozefs broeders ten goede dacht, om een groot volk in het leven te behouden. In dit alles mocht Jozef een type van Christus zijn.

Ds. Mouw verklaart in deze Bijbellezingen het leven van Jozef schriftuurlijk en bevindelijk. Hartelijk en welgemeend dringt hij erop aan om "te letten op den vrome en te zien naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn."

Geb. 478 blz. prijs: **28.50**

In het eerste Bijbelboek wordt ons veel meegedeeld over het leven van Abraham. Hij wordt door de Heere geroepen om het heidense Ur te verlaten en te gaan naar het land Kanaän, dat hem door de Heere Zelf werd gewezen.

Ds. Mouw behandelt in deze preken het veelbewogen leven van Abraham, waarin vele momenten van zondig ongelooft en handelen tegen Gods wil waren.

Hoe groot was dan ook de trouw des Heeren tegenover Zijn kind en op welk een wonderlijke wijze maakte Hij door het onmogelijke heen Zijn Woord steeds waar. Het leven van de man die "zou zijn een vader van allen, die geloven (...)" wordt ons schriftuurlijk en bevindelijk verklaard, met de bede dat Abrahams ongelooft ons tot waarschuwing en zijn geloof ons tot voorbeeld mag zijn.

Geb. 429 blz.

nieuw
prijs: **26.50**

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

Deze preken zijn zeer geschikt voor de leesdiensten.
vraag er naar bij uw boekhandel

en van
ormeerde

Herhaalde

werken

De Stichting Bijbelse
wegens uitbreiding van

het
(voorlopig 2

ARIS

Het werk van de algemeen zal o.a. inhouden:

- voorbereiden van en uitvoering geven aan bestuursbesluiten
- het voeren van het secretariaat
- actief leiding geven aan fondsenwerving
- coördinatie van voorlichtingswerk
- coördinatie van projecten
- onderhouden van contacten met diverse aan de stichting verbonden personen en instellingen
- verrichten van visitaties in China
- verrichten van administratieve taken

Wij zoeken iemand die:

van harte Gods Woord en de

Herhaalde

Stichting Bijbelse
wegens uitbreiding van

stichting

orlopig
Het werk van de algemeen
inhouden. zal o

van en erelden uitvoering geven

n aan ondsse wervl voeren v secre earia het at
voorlichtingswerk nctief a ngle